

Globaali ruokajärjestelmä

Miikka Salo

JYU.WISDOM

GRADIA

jamk | Jyväskylän ammattikorkeakoulu

poke
POHOISEN KESKI-SUOMEN
AMMATTIPISTO

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Lisenssiehdot

Tämä teos on lisensoitu Creative Commons Nimeä-EiKaupallinen-JaaSamoin 4.0 Kansainvälinen -lisenssillä.

Diasettiin liittyvä video

<https://m3.jyu.fi/jyumv/ohjelmat/science/muut/polku-2.0/mita-huomennasyotaisiin-verkkototeutuksen-tallenteet/recording-17-07-2023-11.03>

Mikä ruokajärjestelmä on?

“Ruokajärjestelmä kattaa kaikki osat (ympäristön, ihmiset, prosessit, infrastruktuurin, instituutiot, jne.) ja toiminnot, jotka liittyvät ruuan tuotantoon, jalostukseen, jakeluun, valmistukseen ja kulutukseen sekä näistä toimista syntyvät tuotokset, mukaan lukien sosiaaliset, taloudelliset ja ympäristölliset vaikutukset.”

- Maailman ruokaturvakomitean asiantuntijaelin -

Maatalous aiheuttaa ympäristöongelmia

- Vähintään neljännes maailman kasvihuonekaasupäästöistä kytkeytyy ruokaan, pääasiassa maatalouteen
- Makean veden kulutuksesta maatalous kattaa 70 prosenttia.
- 78 prosenttia merten ja makean veden rehevöitymisestä johtuu maataloudesta.

Nälän poistaminen maailmasta on yksi YK:n Agenda 2030 –ohjelman tavoitteista

KESTÄVÄN KEHITYKSEN TAVOITTEET

TAVOITE 2: Poistaa nälkä, saavuttaa ruokaturva, parantaa ravitsemusta ja edistää kestävästä maataloutta

Nälkäindeksi

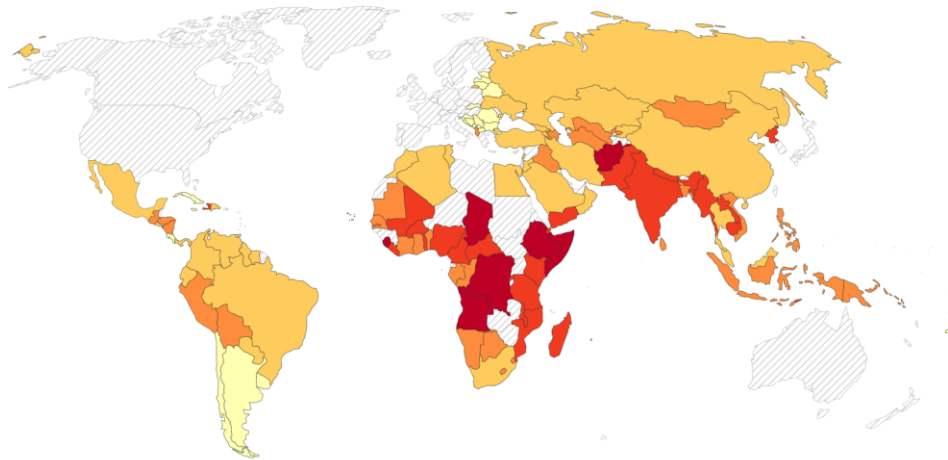
1. Koko väestön aliravitsemus – joka kuvastaa sitä väestön osuutta, joka ei saa riittävästi kaloreita,
2. Alle viisivuotiaiden lasten alipainoisuus – joka kuvastaa akuuttia aliravitsemusta,
3. Alle viisivuotiaiden lasten kitukasvuisuus – joka kuvastaa kroonista aliravitsemusta,
4. Alle viisivuotiaiden lapsikuolleisuus – joka kuvastaa puutteellisen ravinnon ja epäterveellisen ympäristön yhteisvaikutusta

Globaali nälkäindeksi vuosina 2000 ja 2021

Global Hunger Index, 2000

The index score comprises of four key hunger indicators: prevalence of undernourishment; childhood wasting; childhood stunting; and child mortality. It is measured on a 100-point scale where 0 is the best score (no hunger) and 100 the worst.

Our World
in Data

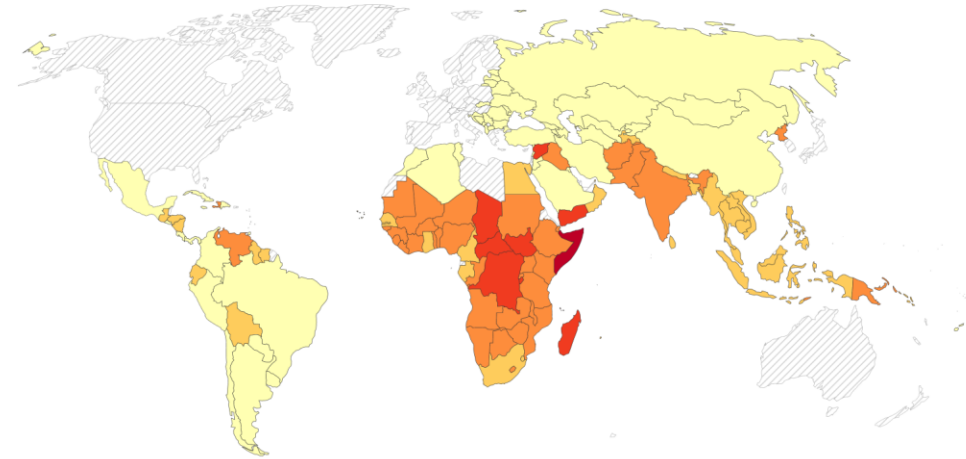
Source: Concern Worldwide and Welthungerhilfe

OurWorldInData.org/hunger-and-undernourishment • CC BY

Global Hunger Index, 2021

The index score comprises of four key hunger indicators: prevalence of undernourishment; childhood wasting; childhood stunting; and child mortality. It is measured on a 100-point scale where 0 is the best score (no hunger) and 100 the worst.

Our World
in Data

Source: Concern Worldwide and Welthungerhilfe

OurWorldInData.org/hunger-and-undernourishment • CC BY

Lihavuus on yksi suurimmista riskitekijöistä maailmassa suhteessa ennenaikaisiin kuolemantapauksiin

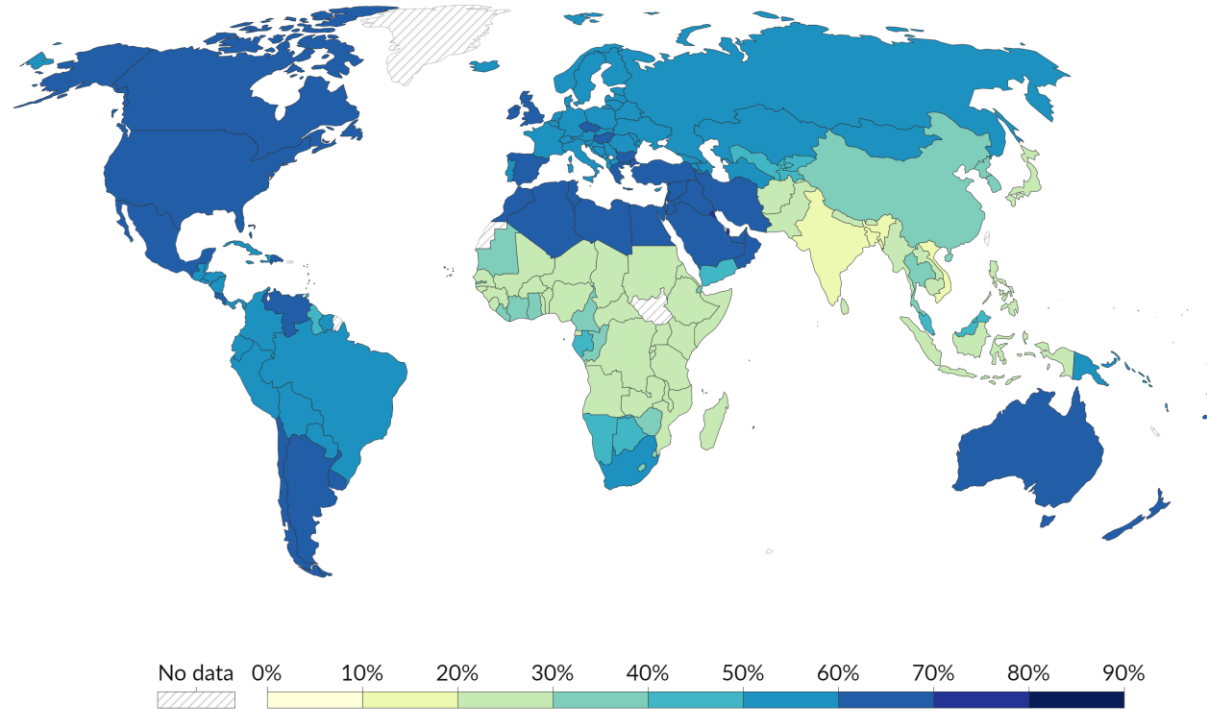
- Ylipaino ja lihavuus määritellään pituuden (m) ja painon (kg) suhteeseen perustuvalla painoindeksillä
  - Painoindeksissä paino jaetaan pituuden neliöllä (eli pituus^2)
    - Ylipaino: painoindeksi 25-30
    - Lihavuus: painoindeksi > 30

Ylipainoisten ja lihavien aikuisten osuus väestöstä, 2016

Share of adults that are overweight or obese, 2016

A person is defined as overweight if they have a body-mass index (BMI) equal to or greater than 25. BMI is a person's weight in kilograms divided by his height in metres squared.

Our World
in Data

Source: WHO, Global Health Observatory

OurWorldInData.org/obesity • CC BY

Modernit ruokajärjestelmät

- Tuottavat valtavasti valinnanmahdollisuuksia
- Ruokaketjut ovat pitkiä
- Tiukempi elintarvikevalvonta
- Pitkälle jalostettu ruoka yhteydessä ylipainon ja sairauksien lisääntyneeseen riskiin
- Eläinperäisten tuotteiden kulutus suurta

Globaalissa ruokajärjestelmässä valta on keskittynyttä

- Ominaista ylikansallisten maatalous- ja elintarvikekonsernien ennennäkemätön valta
- Suurimmat yritykset ja etujärjestöt voivat vaikuttaa poliittiseen sääntelyyn
- Kehittyvien maiden viljelijät heikossa asemassa